

2301000104030562
EXAMINATION NOVEMBER 2024 (ATKT EXAM)
BACHELOR OF ARTS (FOURTH SEMESTER)
ECONOMICS - IX - LEVEL 3 INDIAN ECONOMY

[Time: As Per Schedule]

[Max. Marks: 50]

Instructions:

1. Fill up strictly the following details on your answer book
  - a. Name of the Examination : **BACHELOR OF ARTS (FOURTH SEMESTER)**
  - b. Name of the Subject : **ECONOMICS - IX - LEVEL 3 INDIAN ECONOMY**
  - c. Subject Code No : **2301000104030562**
2. Sketch neat and labelled diagram wherever necessary.
3. Figures to the right indicate full marks of the question.
4. All questions are compulsory.
5. Q.1 (A) , (B) and Q.2 is compulsory.

Seat No:

Student's Signature

English Version

[Max. Marks: 50]

Q.1 (A) Select the correct option from the multiple choice question given below. 10

(1) When did the process of economic liberalization begin in India?

- (A) 1990   (B) 1991
(C) 1986   (D) 1992

(2) Which sector has been neglected in the new economic reform program?

- (A) Industry   (B) Agriculture
(C) Service   (D) None of the above

(3) What are the main benefits of globalization?

- (A) Increase production efficiency
(B) Increase in equipment income
(C) Increase in international capital investment
(D) All of the above

- (4) Who are included in the various modes of privatization?
(A) Mode of Ownership
(B) Methodology of Management
(C) Procedure for Implementation
(D) All of the above
- (5) What factors are contributing to the increase in the volume of foreign trade in India?
(A) Price rise
(B) Growth in imports
(C) Both of the above
(D) None of the above
- (6) The relative share of which types of goods in India's total exports has increased?
(A) Systematic items
(B) Non-systemic items
(C) Both of the above
(D) None of the above
- (7) What are the measures for export promotion?
(A) Organizational measures
(B) Financial measures
(C) Fiscal measures
(D) All of the above
- (8) Which type of unemployment is where workers are apparently working but their marginal productivity is zero?
(A) Disguised unemployment
(B) Seasonal unemployment
(C) Educated unemployment
(D) Industrial unemployment
- (9) Who acts as a link between the workers seeking work and employers to whom work is offered?
(A) Labor Organization
(B) Employment Exchange Office
(C) State Govt
(D) District Industries Centre
- (10) Which cause is not responsible for poverty in India?
(A) Slow economic growth
(B) Increase in literacy rate
(C) Unequal distribution of land ownership
(D) Slow rate of agricultural development

(B) Fill in the blank below.

5

- (1) India's new economic reforms lay emphasis on making _____ the economy as a whole.
- (2) Import duty has been significantly _____ in recent years.

- (3) The concept of poverty line was first given by _____.
- (4) Foreign trade and economic development are _____ of each other.
- (5) Increase in employment due to increase in output per unit is _____.

Q.2 Write short answers to the following questions. 10

- (1) What is economic liberalization?
- (2) What is privatization of public enterprises in India?
- (3) What is convertibility of rupee?
- (4) Explain the concepts of absolute poverty and relative poverty.
- (5) What is unemployment?

Q.3 Discuss the main areas of the new economic reform program in India, Evaluate the economic reform program ? 13

OR

Examine the changes in the size, structure and direction of India's foreign trade since 1991. 13

Q.4 Write a short note. (Any two) 12

- (1) Disadvantages of globalization
- (2) Foreign Trade Policy (2015-2020)
- (3) Causes of poverty in India
- (4) Nature of unemployment in India

*****

Gujarati Version

[Max. Marks: 50]

Q.1 (A) નીચે આપેલ બહુવિકલ્પ પ્રશ્નમાંથી યોગ્ય વિકલ્પની પસંદગી કરો. 10

(1) ભારતમાં આર્થિક ઉદારીકરણની પ્રક્રિયાનો આરંભ ક્યારથી થયો?

- (A) 1990 (B) 1991
(C) 1986 (D) 1992

(2) નવા આર્થિક સુધારણા કાર્યક્રમમાં કયા ક્ષેત્રની અવગણના કરવામાં આવી છે?

- (A) ઉદ્યોગ (B) ખેતી
(C) સેવા (D) ઉપરના માંથી કોઈ નહીં

- (3) વૈશ્વિકરણથી થતામુખ્ય લાભ કયા છે?
- (A) ઉત્પાદનની કાર્યક્ષમતા વધારો
(B) સાધનોની આવકમાં વધારો
(C) આંતરરાષ્ટ્રીય મૂડી રોકાણમાં વધારો
(D) ઉપરના બધા
- (4) ખાનગીકરણની વિવિધ પદ્ધતિમાં કોનો સમાવેશ થાય છે?
- (A) માલિક અંગેની પદ્ધતિ (B) સંચાલન અંગેની પદ્ધતિ
(C) અમલીકરણ અંગેની પદ્ધતિ (D) ઉપરના બધા
- (5) ભારતમાં વિદેશ વેપારના કદમાં થયેલા વધારા માટે કયા પરિબલોનો પ્રદાન રહ્યું છે?
- (A) ભાવમાં વૃદ્ધિ (B) આયાતોમાં વૃદ્ધિ
(C) ઉપરના બંને (D) ઉપરના માંથી કોઈ નહીં
- (6) ભારતની કુલ નિકાસોમાં કયા પ્રકારની વસ્તુઓનો સાપેક્ષ હિસ્સો વધવા પામ્યો છે ?
- (A) પ્રણાલીકાગત વસ્તુઓ (B) બિનપ્રણાલીકાગત વસ્તુઓ
(C) ઉપરના બંને (D) ઉપરના માંથી કોઈ નહીં
- (7) નિકાસ પ્રોત્સાહન માટેના પગલાંઓ કયા છે?
- (A) સંસ્થાકીય પગલાંઓ (B) નાણાકીય પગલાંઓ
(C) રાજકોષીય પગલાંઓ (D) ઉપરના બધા
- (8) જ્યાં શ્રમિકો દેખીતીરીતે કામ કરતા હોય પરંતુ તેની સીમાંતઉત્પાદકતા શૂન્ય હોય છે તે કયા પ્રકારની બેકારી છે?
- (A) પ્રચ્છન્ન બેકારી (B) મોસમી બેકારી
(C) શિક્ષિતબેકારી (D) ઔદ્યોગિકબેકારી
- (9) કામ શોધતા કામદારો અને કામ આપવામાંગતા માલિકો વચ્ચે કોણ કડી તરીકે કામ કરે છે?
- (A) મજૂર સંગઠન (B) રોજગાર વિનિમય કેન્દ્ર
(C) રાજ્ય સરકાર (D) જિલ્લા ઉદ્યોગ કેન્દ્ર

- (10) ભારતમાં ગરીબાઈમાટે કયું કારણ જવાબદાર નથી?
 (A) મંદ આર્થિક વિકાસ
 (B) સાક્ષરતાના દરમાં વધારો
 (C) જમીન માલિકીની અસમાન વહેંચણી
 (D) કૃષિ વિકાસનો મંદ દર

(B)નીચેની ખાલી જગ્યા પૂરો .

5

- (1) ભારતના નવાઆર્થિકસુધારા સમગ્ર અર્થતંત્રને _____ બનાવવા પર ભાર મૂકે છે.
 (2) તાજેતરના વર્ષમાં આયાતજકાતમાં નોંધપાત્ર _____ કરવામાં આવી રહ્યો છે.
 (3) ગરીબાઈની રેખાનો ખ્યાલ સર્વપ્રથમ _____ આપ્યો.
 (4) વિદેશવેપાર અને આર્થિકવિકાસ એ એકબીજાના _____ છે.
 (5) એકમદીઠ ઉત્પાદનવૃદ્ધિને લીધે રોજગારીમાં થતી વૃદ્ધિ એટલે _____.

Q.2 નીચેના પ્રશ્નોના ટુકમાં જવાબ લખો.

10

- (1) આર્થિક ઉદારિકરણ એટલે શું ?
 (2) ભારતમાં જાહેરસાહસોનું વિનિવેશીકરણ એટલે શું ?
 (3) રૂપિયાની રૂપાંતરણીયતા એટલે શું ?
 (4) નિરપેક્ષગરીબાઈ અને સાપેક્ષગરીબાઈના ખ્યાલો સમજાવો.
 (5) બેકારી એટલે શું ?

Q.3 ભારતમાં નવાઆર્થિકસુધારણા કાર્યક્રમનામુખ્યક્ષેત્રની ચર્ચા કરી, આર્થિકસુધારણા કાર્યક્રમનું મૂલ્યાંકન કરો?

13

અથવા

1991પછી ભારતના વિદેશવ્યાપારના કદ, બંધારણ અને દિશામાંથયેલા પરિવર્તનોતપાસો.

13

- (1) વૈશ્વિકરણના ગેરલાભો
- (2) વિદેશવ્યાપાર નીતિ (2015 - 2020)
- (3) ભારતમાં ગરીબાઈના કારણો
- (4) ભારતમાં બેકારીનું સ્વરૂપ

*****END*****